

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINDA AİLE KATILIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ*

Emine YILMAZ BOLAT**, Sibel DAL***

ÖZ: Okul öncesi eğitimde aile katılımı sağlanarak yapılan çalışmaların etkililiği ve verimliliği desteklenebilir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda Adana il merkezindeki dört resmi okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan 21 okul öncesi öğretmeniyle çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan genel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Genel bilgi formunda öğretmenlerin cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine, mezun oldukları okullara, eğitim durumlarına, çalıştıkları okullara ilişkin sorular yer almıştır. Görüşme formunda ise öğretmenlerin aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi ile ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşlerine, öğretmenlerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri ve sınıfta ve okulda gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara ve bu sorunları ortadan kaldırmak için gerekli çözüm önerileri konusundaki görüşlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Araştırma sonucunda 21 öğretmenden 8'i okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımını çok önemli bulurken, 11'i gerektiğinde yer verilebileceğini, 2'si ise gereksiz olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına öğrenilenleri pekiştirme, akademik başarıyı artırma gibi yararları olduğu, ailelerin bu desteği sunmada yetersiz olduğu ve yardıma gereksinim duydukları, öğretmenlerin evde yapılması için çizgi, sayı ve işlem, temel kavram çalışmaları gibi çalışmalara yer verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin 5'inin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımı konusunda herhangi bir sorun yaşamadığı, 3'ünün ara sıra sorun yaşadığı, 16'sının ise çeşitli nedenlerle bazı sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımını sağlamada yaşadıkları sorunların temel nedeni ailelerin yetersiz ve bilinçsiz olmasıdır. Bu sorunların ortadan kaldırılması için en temel çözüm ise ailelerin bilgilendirilmesi ve desteklenmesidir. Ayrıca ailelerin teşvik edilmesi (f=4), ailelerin yapabileceği düzeyde destek istenmesi (f=3), çocukların gelişim düzeyine ve ilgilerine uygun çalışmalar yaptırılması (f=2), ailelere hümanist yaklaşımda bulunulması (f=1), öğretmenlerin yeterli bilgi ve ilgiye sahip olması ve fırsatlar sunması (f=1), şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları

* Bu makale 5-8 Ekim 2017 tarihlerinde *International Symposium of Education and Values (ISOEVA)* sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Başlıca yazar, *Yrd.Doç.Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, emineyilmaz@mersin.edu.tr*

****Yrd.Doç.Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü.*

TEACHER'S VIEWS ON FAMILY PARTICIPATION IN PRE-SCHOOL EDUCATION READING WRITING PREPARATION STUDIES

Abstract

The efficiency and efficiency of the studies carried out by providing family participation in preschool education can be supported. The aim of this research is to reveal teacher views on family involvement in pre-school reading literacy studies. In this direction, 21 pre-school teachers working in four official pre-school institutions in the province of Adana were employed. In the research, general information form and semi-structured interview form developed by the researchers in the direction of expert opinions were used as data collection tool. In the general information form, questions about the teachers' gender, their professional seniority, the schools they graduated from, their educational status, and the schools they worked in were found. In the interview form, teachers' family involvement influences their preparation for reading and writing, their views on their competence in preparing families for reading and writing, their readiness for reading and writing in class and at school, which they direct for family involvement at home and in their readiness to read and write, as well as questions on the proposal for a solution to remove problems. As a result of the research, 21 teachers stated that while 8 is very important for family literacy in preparing for literacy, 11 can be given when needed and 2 is unnecessary. Besides, it was determined that family involvement has benefits such as reinforcement of literacy readiness studies, academic achievement enhancement, families are inadequate in this support and need help, teachers are involved in work such as line, number and transaction, basic concept studies to be done at home. It was determined that 5 of the teachers did not have any problems about family participation in their readiness to read and write, 3 occasionally had problems and 16 of them met some problems for various reasons. The main reasons for the problems faced by teachers in their family involvement in their readiness to read and write activities are inadequate and unconscious. The most basic solution to eliminate these problems is to inform and support the families. Moreover, another solution proposal was presented. there is also a need for parents to be encouraged (f = 4), a level of support which can be offer by families (f = 3), working of interrests and developments of the children (f = 2), a humanist approach to families (f = 1), teachers have sufficient information and interest and offer opportunities (f = 1),**Key Words:** Pre-school education, reading literacy, family participation.

1. GİRİŞ

Bireyin gelişimi için oldukça önemli olan okul öncesi eğitim, eğitim sisteminin en temel basamağını oluşturmaktadır. Okulöncesi eğitimde çeşitli etkinlikler yapılarak çocukların ilkokula hazırlanmaları ve bilişsel, sosyal, duygusal, dil ile ilgili gelişim alanları ve özbakım becerileri ile iyi alışkanlıklar kazanmaları desteklenmektedir.

Çocukların ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği onların çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve onlara ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından ilişkilidir. Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi, gelişebilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal ve duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yaratılmasına ihtiyaç vardır. Bu ise ancak sağlıklı bir aile ortamı ve nitelikli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür (MEB, 2013, 12).

Nitelikli bir okul öncesi eğitimden ve sağlıklı bir gelişimden söz edebilmek için ailelerin desteği oldukça önemlidir. Aile, çocuğun gelişimini etkileyen en önemli etkenlerden biridir. Okul öncesi dönem okul aile işbirliğinin en yoğun olması gereken dönemdir. Bu dönemde ailenin sadece çocuğu hakkında bilgi almak için değil programın zenginleştirilmesi için de potansiyel eğitici olabileceği unutulmamalıdır (Polat-Unutkan, 2006, 72). Okul öncesi eğitim alanında çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, aile katılımı sağlayan programlarda

yetişen çocukların gelişimindeki olumlu etkilerin kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde en iyi yaklaşım, çocuğu tek başına birey olarak değil, ailesi ile birlikte ele alan yaklaşımdır (MEB, 2006, 77). Aile eğitimi ve katılımı, okul ve ev arasındaki devamlılığı destekleyerek kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcılığını sağlamaktadır (MEB, 2013, 17).

Ailenin eğitime katılımı, aile bireylerinin okul öncesi eğitim hakkında görüş sahibi olmaları ve çalışmaların evde pekiştirilmesini desteklemeleri ve böylece eğitimde devamlılığın sağlanması için gereklidir. Okul öncesinde aile katılımı; aile eğitim etkinlikleri, aile iletişim etkinlikleri, ailelerin eğitim etkinliklerine katılımı, ev ziyaretleri ve evde yapılabilecek etkinlikler, bireysel görüşmeler, toplantılar, yönetim ve karar verme süreçlerine katılım olmak üzere çeşitli şekillerde yürütülebilmektedir (Cömert ve Erdem, 2011, 16). Aile katılımı, ebeveyn uygulamalarının etkili hale gelmesine ve çocuklarda problem davranışların azalmasına katkıda değer düzeyde olumlu etki sağlamaktadır (Brotman et al., 2011). Aile, öğrenen olarak, öğreten olarak, bilgi kaynağı olarak, destekleyici olarak, danışman ve karar verici olarak çalışmalara katılabilir (Cömert ve Erdem, 2011, 12-13). Hangi çeşit aile katılımı yapılacağı ve ne sıklıkta yer verileceği yapılacak etkinliğe, programa, içeriğe ve çevre özelliklerine göre farklılık gösterebilir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımı, çocukların ilk okuma yazmaya ve ilkokula hazırlanmaları açısından oldukça önemlidir. Çocuklar okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, seslere yönelik beceriler, alfabe bilgisi, yazı kavramı ve sözlü dil becerileri gibi okuma yazmaya yönelik çeşitli beceriler kazanırlar.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, çocukların okuma yazma açısından hazır bulunuşluk düzeylerini artırmada etkili olan çalışmalardır. Bu çalışmalar çocukların ilköğretime geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinlikleri içermekte, asla okuma ya da yazma öğretme amacını taşımamaktadır (MEB., 2006). Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarıyla çocuklarda okuma, yazma ve ses farkındalığı oluşturulabilmektedir. Yapılan araştırmalarda (Duran 2009, Şimşek 2011), okul öncesi dönemdeki çocuklara yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerini desteklemeye yönelik eğitim programı uygulandığında, deney grubundaki çocukların program uygulanmayan çocuklara göre yazı farkındalığı ve yazma becerilerinde önemli artış saptanmıştır. Bu doğrultuda çocukların ilk okuma yazmaya hazırlanması açısından okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları önem arz etmektedir. İlk okuma yazma öğrenmeye başlama görsel motor koordinasyon, ses algısı, bellek süreçleri, duygusal ve bedensel işlevlerin olgunlaşması ve gelişimine bağlıdır. İlk okuma yazma becerisi ise görsel ve işitsel alanın bütünleştirilerek pekiştirilmesini gerektirmektedir (Özcan ve Özcan, 2016). Okuma yazmaya hazırlanmada hazırlık çalışmalarına sıklıkla yer vermek gerekmektedir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ilkokula hazırlık çalışmalarının içerisinde yer alan ve çocukların ilkokula geçişini kolaylaştırmak, hazır bulunuşluk düzeylerini artırmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Kesinlikle okuma veya yazma öğretmek amacını taşımamaktadır. Programda harfleri göstermek ve harfleri yazdırmak yoktur. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları sadece masa başında yapılan kitap/kavram/çizgi çalışmaları olarak değerlendirilmemelidir. Aksine, bu çalışmalar birçok farklı etkinlik çeşidi ile (sanat, drama, müzik, oyun vb.) gerçekleştirilmelidir (MEB., 2013, 44).

Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında, okul öncesi eğitim kurumlarında görsel algılama çalışmaları, işitsel algı çalışmaları, kelime dağarcığının ve sözlü ifadenin gelişmesi, yönergeleri dinleme, anlama ve yerine getirme becerisini geliştirme, kalem tutma ve el becerisini geliştirme çalışmaları, temel kavram çalışmaları, problem çözme becerilerinin gelişimi, dikkat süresi ve dikkat yoğunluğunu arttırma, bellek gelişimi çalışmaları ile güven ve bağımsız davranış geliştirme çalışmalarının yapılması öngörülmektedir (MEGEP, 2007). Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları tüm yıl içinde çeşitli etkinliklerle ve ailelerin katılımı sağlanarak gerçekleştirilmelidir.

1.1 Araştırmanın Önemi

Etkili bir okul öncesi eğitim için ailelerin eğitim sürecine dahil olması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında yürütülen aile katılım çalışmaları incelendiğinde; katılım çalışmalarının çocukların gelişimleri hakkında aileleri bilgilendirme, okula maddi destek sağlama, ara sıra aileyi okula davet etme şeklinde sınırlandırıldığı görülmektedir. Bu durum okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılım çalışmalarının geliştirilmesine, bunun için de mevcut durumun belirlenmesine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Çocuğa ve aileye önemli katkılar sağlayan aile eğitimi ve katılımı çalışmalarını ihtiyaca yönelik, planlı ve etkili programlarla yürütmek eğitim sürecini daha verimli kılacaktır.

Okul öncesi eğitim süreci sonunda çocuklar ilkokula başlamakta ve okuma-yazma gibi çeşitli akademik becerilerle karşı karşıya kalmaktadır. İkokula hazır olan çocuk kolaylıkla bu becerileri edinebilmekte ve akademik başarısı yükselmektedir. Çocukların ilkokula hazır olmasında ailelerin desteği de oldukça önemlidir. Yapılan bu araştırmanın özellikle ilkokula hazır olmada önemli olan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ve bu çalışmalarda aile katılımının önemine dikkat çekmesi açısından bu çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıda yer alan alt amaçlara ulaşılmaya çalışılmıştır:

1. Aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmaları nelerdir?
4. Öğretmenlerin aile katılımıyla sınıfta ve okulda gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmaları nelerdir?
5. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaşılan sorunlar nelerdir?

6. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaşılan sorunları ortadan kaldırmak için gerekli çözüm önerileri konusunda öğretmen görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Deseni

Bu araştırma betimsel bir durum saptaması niteliğinde olup, nitel araştırma teknikleri temel alınarak desenlenmiştir. Durum çalışması literatürde olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay çalışması, örnek olay inceleme yöntemi, vaka çalışması gibi farklı isimlerle yer almaktadır (Aytaçlı, 2012). Bu araştırma durum çalışmalarından genel amaçlı durum çalışmaları grubundan tanımlayıcı durum çalışmaları grubuna girmektedir. Durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2007).

2.2 Çalışma Grubu

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymak amacıyla Adana il merkezindeki Çukurova, Sarıçam, Seyhan ve Yüreğir ilçelerinden birer okul seçilerek bu okullarda görev yapan 21 öğretmen çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını belirlemede kolay ulaşılabilirlik dikkate alınarak amaçlı örnekleme çeşitlerinden “Benzeşik Örnekleme” türüne göre hareket edilmiştir. Benzeşik örnekleme yöntemi, küçük benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt-grubu tanımlamak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler

Demografik özellikler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	16	76.2
Erkek	5	23.8
Toplam	21	100.0
Görev yeri		
Haymeana Anaokulu (Yüreğir)	4	19.1
İsmail Hazar İlkokulu (Seyhan)	4	19.1
Sevgi Anaokulu (Sarıçam)	3	14.3

Seyhan Anaokulu (Çukurova)	10	47.5
Toplam	21	100.0
Mesleki Kıdem		
3-5 yıl	6	28.6
6-8 yıl	8	38.1
9-11 yıl	2	9.5
12-14 yıl	5	23.8
Toplam	21	100.0
Eğitim Durumu		
Önlisans	2	9.5
Lisans	19	90.5
Toplam	21	100.0
Mezun Olduğu Okul		
Çocuk gelişimi (2 yıllık)	2	9.5
Çocuk gelişimi ve eğitimi (4 yıllık)	3	14.3
Açık öğretim fakültesi okul öncesi öğretmenliği	3	14.3
Eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği	13	61.9
Toplam	21	100.0

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerden 16'sının kadın, 5'inin erkek olduğu, öğretmenlerden 4'ünün Haymeana anaokulunda, 4'ünün İsmail Hazar İlkokulunda, 3'ünün Sevgi Anaokulunda ve 10'unun Seyhan Anaokulunda çalıştığı görülmektedir. Öğretmenlerden 6'sı 3-5 yıl, 8'i 6-8 yıl, 2'si 9-11 yıl ve 5'i 12-14 yıl mesleki kıdeme sahip olup 2'si önlisans 19'u ise lisans mezunudur. Öğretmenlerden 2'si çocuk gelişimi önlisans programından, 3'ü Çocuk Gelişimi ve eğitimi lisans programından, 3'ü Açık öğretim fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümünden ve 13'ü eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur.

2.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş genel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Genel bilgi formunda öğretmenlerin cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine, mezun oldukları okullara, eğitim durumlarına, çalıştıkları okullara ilişkin sorular yer almıştır. Görüşme formunda ise öğretmenlerin aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına

etkisi ile ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşlerine, öğretmenlerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri ve sınıfta ve okulda gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara ve bu sorunları ortadan kaldırmak için gerekli çözüm önerileri konusundaki görüşlerine ilişkin sorulara yer verilmiştir.

Araştırmanın yapı geçerliliğini arttırmak için bireysel görüşmenin yanı sıra aynı anda gözlem de yapabilmek amacıyla öğretmenlerle sınıfta görüşme yapılmıştır. Araştırmacılar bu sırada tarafsız olmuş, görüşme formlarına aktarılan bilgiler görüşme yapılan kişinin görüş ve onayı alınmış, öznel yargılar işe karıştırılmamıştır. Görüşme formunun iç geçerliliğini sağlamak için görüşme formu üç okul öncesi öğretmenin ve üç alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Katılımcılar dışında üç öğretmen ile pilot görüşme yapıldıktan sonra, soruların açık ve anlaşılır olup olmadığının, verilen yanıtların sorulan soruların yanıtlarını yansıtıp yansıtmadığının belirlenmesi amacıyla, görüşme sırasında kaydedilen seslerin, bilgisayar ortamında oluşturulan görüşme döküm formu üzerinde yazılı biçime dönüştürülmüştür. Bir başka uzmandan, dökümleri inceleyip soruların açık ve anlaşılır olup olmadığını, ele alınan konuyu kapsayıp kapsamadığını ve gerekli olan bilgileri sağlama olasılığını düşünerek kontrol etmesi istenmiştir. Bu çalışmanın sonunda, soru maddelerinin geçerliği saptanmıştır. Alınan geri bildirimler sonrasında görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırmanın iç geçerliliğini arttırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alan yazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. İçerik analizinde temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişki ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Ayrıca bulguların çoğunluğu doğrudan verilmiş olup görüşmede elde edilen veriler üzerinde araştırmacı ve nitel araştırma konusunda deneyimli bir öğretim üyesi ayrı ayrı kodlamalar yapmış ve kodlamalar karşılaştırılarak tutarlılık oranı hesaplanmıştır. Tutarlılık oranı hesaplaması sonucu Cohen kappa katsayısının aritmetik ortalaması .84 olarak saptanmıştır. Bu durum uzmanların yüksek düzeyde uyuma gösterdiğini ortaya koymuştur. Landis and Koch (1977)'a göre Kappa katsayısının 0.0 ile .20 arasında olması, uyumun olmadığı; .21 ile .40 arasında olması, orta düzeyde bir uyumun olduğu; .41 ile .60 arasında olması, çoğunlukla uyumun olduğu; .61 ile .80 arasında olması, önemli düzeyde bir uyumun olduğu; .81 ile 1.00 arasında olması ise mükemmel bir uyumun olduğunu göstermektedir (Landis ve Koch, 1977).

2.4 Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler görüşme yoluyla elde edilmiştir. Bu kapsamda Adana il merkezindeki Çukurova, Sarıçam, Seyhan ve Yüreğir ilçelerinden birer okul seçilerek bu okullarda görev yapan 21 öğretmen ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacılar tarafından öğretmenlere okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmış olan genel bilgi formu ve görüşme formunda yer alan sorular yöneltilmiş ve öğretmenlerin yanıtları kaydedilmiştir. Son olarak veriler yazıya dökülmüş ve raporlaştırılmıştır.

2.5 Verilerin Analizi

Toplanan veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analizde, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Görüşülen ya da gözlemlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir

biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Veri analiz sürecinde ilk olarak yazıya dökülen veriler incelenmiş olup öğretmenler tarafından vurgulanan ve öne çıkan kavramlar belirlenmiş ve temalar oluşturulmuştur.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç çerçevesinde öğretmenlerin konuya ilişkin görüşleri belirlenmiştir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımının gerekliliğine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımının gerekliliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri

Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında Aile katılımının Gerekliliği	f	%
Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında aile katılımı çok önemlidir	8	38.1
Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında aile desteği gerektiğinde alınmalıdır	11	52.4
Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında aile katılımına yer verilmemelidir	2	9.5

Tablo 2 incelendiğinde 21 okul öncesi öğretmeninden 8'inin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımını çok önemli bulduğu, 11'inin gerektiğinde aile katılımı sağlanması gerektiğini düşündüğü, 2'sinin ise aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını olumsuz etkilediğini düşündüğü görülmektedir.

Okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımının gerekliliğine ilişkin bir öğretmenin (Ö3) ifadesi şu şekildedir:

"Okulda yapılan okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, evde aileler tarafından desteklendiğinde ve tekrar edildiğinde daha verimli olmaktadır."

Ö5 kodlu öğretmen ise, "Ailelerin bu konuda bilinçlenmesi herşeyden önemli. Okulda verilen eğitimin evde de pekiştirilmesi gerekmektedir" şeklinde ifade etmiştir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımının gerekliliğine inanmayan bir öğretmenin (Ö14) ifadesi ise şu şekildedir: "Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımı verimli olmuyor."

Aile katılımıyla çocukların okula karşı ilgilerinin ve okul başarılarının arttığı vurgulanmaktadır. Çocuk ve ebeveyn için olumlu sonuçları olan aile katılımı, yüksek akademik performans, düşük sınıfta kalma, özel

eğitimde daha az yer alma, düşük okulu bırakma oranı, okulu zamanında tamamlama gibi yüksek eğitim amaçlarıyla bağlantılıdır (Miksic, 2015). Okul aile işbirliği, işbirliğinin bir parçası olan çocuğu, aileyi ve öğretmeni olumlu yönde etkilemektedir. Aileleri okulla işbirliğine giren çocukların başarısı, girmeyenlere göre daha yüksek olmaktadır. İşbirliğine giren annelerin hem çocuklarına karşı olumlu tutumları hem de kendilerine olan güvenleri artmaktadır (Alisinanoğlu vd., 2014).

Aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusunda öğretmen görüşleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusunda öğretmen görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri

Aile katılımının Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Etkisi	f	%
Öğrenilenler pekiştirilir	8	27.5
Çocuğun akademik başarısını destekler	7	24.1
Eğitimin sürekliliğini sağlar	4	13.7
Kalıcı öğrenmeyi sağlar	2	6.9
Çocuğun motivasyonunu sağlar	2	6.9
Çocuğun özgüven duygusunu destekler	1	3.5
Aile içi iletişimi geliştirir	1	3.5
Ailelerde okul öncesi eğitim farkındalığı yaratır	1	3.5
Öğrenme hızını artırır	1	3.5
Okuma Yazmaya Hazırlık açısından katkı sağlamaz	2	6.9
Toplam	29	100.0

Öğretmenlerin aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusundaki görüşleri incelendiğinde aile katılımının etkisi konusunda öğretmenlerin en çok vurguladığı öğrenilenleri pekiştirdiğidir (f=8). Bunun yanı sıra okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımıyla çocuğun akademik başarısının desteklenebileceği (f=7), eğitimde sürekliliğin sağlanacağı (f=4), kalıcı öğrenmeyi sağlayacağı (f=2), çocuğun motivasyonunu artıracacağı (f=2), çocuğun özgüven duygusunu destekleyeceği (f=1), aile içi iletişimi geliştireceği (f=1), ailelerde okul öncesi eğitim farkındalığı yaratacağı (f=1), öğrenme hızını artıracacağı (f=1) belirtilmiştir.

Aile katılımıyla okulda öğrenilenlerin evde tekrarlanmasıyla öğrenilenler pekiştirilmektedir.

Jeynes (2012), 51 çalışmanın gözden geçirildiği bir meta analiz çalışmasında, okul öncesinden 12. sınıfa kadar aile katılım programlarını değerlendirmiştir. Jeynes, genel aile katılım programlarının istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı etkilere sahip olduğunu, özellikle birlikte okuma çalışmalarını kapsayan çalışmaların etkilerinin daha fazla olduğunu ortaya koymuştur.

Aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusunda bir öğretmenin (Ö7) ifadesi şu şekildedir: "Aile tüm eğitimin içinde olmalıdır. Okul ve aile ortaklaşa önemsendiği konu, çocuk içinde önem arz eder. Eğitimin sürekliliği konusunda ortak fikirde olan aile ve okul konu ne olursa olsun başarı sağlar."

Bu konuda diğer bir öğretmen ise (Ö9), "Okulda öğrenilenler aile katılımı sayesinde evde pekiştirilmekte ve öğrenme daha kalıcı olmaktadır. Öğrenme aile katılımı sayesinde sadece okulda değil sosyal çevrede de devam etmektedir" şeklinde görüş belirtmiştir.

Ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri

Ailelerin Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında Yeterlilikleri	f	%
Aileler yetersizdir, desteğe ihtiyaç duymaktadır	8	38.1
Ailelerin bazıları bilinçli ve yeterli iken bazıları bilinçsiz ve yetersiz	6	28.6
Aileleri yeterli, bilinçli ve ilgili	5	23.8
Aileler ilgisiz ve bilgili değil	2	9.5
Toplam	21	100.0

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin 8'inin aileleri yetersiz bulduğu, 6'sının bazılarını yetersiz bulduğu, 5'inin aileleri yeterli bulduğu, 2'sinin ise ilgisiz ve bilgisiz bulduğu görülmektedir.

Ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin ailelerin yetersiz olduğunu düşünen bir öğretmenin (Ö16) ifadesi şu şekildedir: "Diğer etkinliklerin aksine daha sistematik akademik bilgi-beceri gerektirdiğinden, uygulama aşamasının verimlilik açısından yetersizliğini gözlemliyorum."

Ailelerin okuma yazmaya hazırlık açısından yeterliliklerinin ebeveynlere göre değiştiğini belirten bir öğretmen ise (Ö19), "Eğitim düzeyine ve kendini yetiştirmiş olmalarına göre değişir. Çok yeterli olanların yanında oldukça yetersiz ve yanlış yönlendirebilecek aileler de mevcut" şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Bu sonuçlar öğretmenlerin aileleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yetersiz bulduklarını göstermektedir. Özcan ve Özcan (2016), ilk okuma ve yazma öğretiminde çocukların yaşadıkları problemleri ve çözümlerini

belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, 20 ilkokul birinci sınıf öğretmeni ile çalışmıştır. Sonuç olarak ilk okuma yazma öğrenmede çocukların dil birimlerinin algılanmasına yönelik problemlerle, aile ve programdan kaynaklanan güçlüklerinin olduğu belirlenmiştir. İlk okuma yazmada aileden kaynaklı problemlerle ilgili olarak öğretmenler ailenin eğitimsizliği (n=9) ve ailenin ilgisizlik ve sorumsuzluğu (n=10) konularını belirtmişlerdir.

Ailelerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Evde yapılması için yönlendirilen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları	f	%
Sayı ve işlem kavramı	11	20.4
Çizgi çalışmaları	11	20.4
Temel kavram çalışmaları	10	18.6
Şekil kavramı	7	13.0
Renk kavramı	3	5.6
Eşleme-gruplama çalışmaları	3	5.6
Dikkat ve hafıza çalışmaları	2	3.7
Sınıfta yapılanların tekrarına yönelik çalışmalar	2	3.7
Zaman kavramı	1	1.8
Boyama çalışmaları	1	1.8
Örüntü çalışmaları	1	1.8
Hikaye anlatma ve tamamlama çalışmaları	1	1.8
Sesli harf tanıma çalışması	1	1.8
Toplam	54	100.0

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarından en çok sayı ve işlem kavramı ile çizgi çalışmalarına (f=11) ve temel kavram çalışmalarına yer verdikleri görülmektedir (f=10). Bu çalışmaların yanı sıra öğretmenlerin şekil (f=7), renk (f=3) kavramına yönelik çalışmalara, eşleme gruplama çalışmalarına (f=3), dikkat ve hafıza çalışmalarına (f=2), sınıfta yapılanları tekrar çalışmalarına (f=2), zaman kavramı çalışmaları (f=1), boyama ve örüntü çalışmaları (f=1),

hikaye anlatma ve tamamlama çalışmalarına(f=1) ve sesli harf tanıma çalışmasına (f=1) yer verdiği görülmektedir.

Bir öğretmen (Ö11) programda olmadığı halde sesli harf tanıtımına yönelik çalışma yaptığını bildirmiş ve görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "Kavram çalışmaları, çizgi çalışmaları, örüntü çalışmaları, rakam tanıma, sesli harf tanıma çalışması yaptırıyorum."

Evde yapılması için yönlendirilen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları konusunda bir öğretmenin ifadesi şu şekildedir: "Okulda uygulanan çizgi çalışmaları, rakamları tamamlama, modele bakarak rakam yazma, eşleştirme, gruplama, sıralama ve kavram çalışmalarını destekleyici benzer çalışmalar."

Yukarıdaki bulgular incelendiğinde öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık açısından farklı çalışmalara yer verdikleri, verdikleri bu çalışmaların çoğunlukla matematik çalışmaları olduğu, öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının içeriği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları tek bir etkinliğe sığdırılmamalı, farklı etkinliklerle yürütülmelidir.

Aktaş-Arnas vd. (2003) araştırmalarında öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları için daha çok kitap ve defter çalışmalarını tercih ettiklerini ve büyük çoğunluğunun çizgi çalışmalarını yaptıkları saptamışlardır. Akbaba-Altun, Şimşek-Çetin ve Bay (2014), okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla Ankara il merkezinde görev yapan 4 okul öncesi öğretmeniyle bir araştırma yapmıştır. Araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında kavram, ses ve çizgi çalışmalarına yer verdikleri, öğretmenlerin yazı farkındalığına yönelik çalışmalarla ilgili görüş bildirmedikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında materyal olarak kavram kitaplarında yer alan çalışma sayfalarını daha çok tercih ettikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları içerisinde 6 yaş grubu öğretmenlerin özellikle sesli harfleri ses çalışmaları ile verdikleri tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin aile katılımıyla sınıfta ve okulda gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlerin aile katılımıyla sınıfta ve okulda gerçekleştirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Sınıfta/okulda yapılması için yönlendirilen okuma yazmaya hazırlık çalışmaları	f	%
Temel kavram çalışmaları	8	15.1
Sayı ve işlem kavramı	7	13.2
Çizgi çalışmaları	5	9.4
Renk kavramı	4	7.6
Şekil kavramı	3	5.7

Eşleme-gruplama çalışmaları	3	5.7
Artık materyal çalışmaları	3	5.7
Ebeveynlerin becerilerine ve mesleklerine yönelik çalışmalar	3	5.7
Fen doğa çalışmaları	3	5.7
Deney, inceleme, gözlem çalışmaları	2	3.8
Dikkat ve hafıza çalışmaları	2	3.8
Örüntü çalışmaları	2	3.8
Öğretmene yardım amaçlı yapılan çalışmalar	1	1.8
Sınıfta okuma, anlatma çalışmaları	1	1.8
Sosyal beceri çalışmaları	1	1.8
Sesli harf tanıma çalışması	1	1.8
Aile katılımıyla hiç çalışma yapmıyorum	4	7.6
Toplam	53	100.0

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin aile katılımıyla sınıfta veya okulda yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarından en çok temel kavram çalışmalarına (f=8), sayı ve işlem kavramı ile çalışmalara (f=7) ve çizgi çalışmalarına (f=5) yer verdikleri görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra öğretmenlerin renk (F=4), şekil (f=3) kavramına yönelik çalışmalara, eşleme gruplama çalışmalarına (f=3), artık materyal çalışmalarına, ebeveynlerin becerilerine yönelik çalışmalara (f=3), fen-doğa çalışmalarına (f=3), deney, inceleme, gözlem çalışmalarına (f=3), dikkat ve hafıza çalışmalarına (f=2), örüntü çalışmalarına (f=2), öğretmene yardım amaçlı çalışmalara (f=1), sınıfta okuma-anlatma çalışmalarına (f=1), sosyal beceri kazandırmaya yönelik çalışmalara (f=1) yer verdikleri belirlenmiştir. Bir öğretmen ise programda olmadığı halde sesli harf tanıtımına yönelik çalışma yaptığını bildirmiştir. 4 öğretmen ise aile katılımıyla hiç çalışma yapmadığını belirtmiştir.

Bir öğretmen (Ö1) ailenin katılımıyla sınıfta veya okulda gerçekleştirdiği çalışmaları şu şekilde ifade etmiştir: “Artık materyallerle renk, şekil, sayı kavramı, zıt kavramlar ve evde de uygulayabileceği etkinliklerin çoğunu yapmaya çalışmaktayım.”

Bir başka öğretmen (Ö8) ailenin katılımıyla sınıfta veya okulda okuma yazmaya hazırlık çalışması yaptırmadığını şöyle ifade etmiştir: “Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile ilgili herhangi bir aile katılımı (okul içinde) yapmadım.”

Bu bulgular ister sınıf veya okuldaki eğitim etkinliklerine katılım olsun ister evde yapılan çalışmalar olsun okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında sıklıkla sayı ve işlem kavramı, çizgi çalışmaları, temel kavram çalışmaları, renk, şekil, eşleme ve gruplama çalışmaları ile ebeveynlerin becerilerine yönelik çalışmalar ve eşleme gruplama çalışmaları yaptıklarını, bazı öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına yer vermediklerini, öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında çoğunlukla matematikle ilgili çalışmalar yaptıklarını, okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ses farkındalığına yönelik çalışmalara pek yer vermediklerini göstermektedir.

Tuğluk vd. (2008) tarafından yapılan araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamında en çok sayı, renk, şekil gibi kavramlarla ilgili çalışmalara yer verdikleri, ses çalışmalarına çok az yer verdikleri bulunmuştur.

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara ilişkin frekans ve yüzde değerleri

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında		
ailelerle işbirliği sağlama açısından sorunlar	f	%
Ailelerin yetersiz bilgi ve beceriye sahip olması	5	20.8
Ailelerin okuma yazma bilmemesi	4	16.8
Herhangi bir sorun yaşamıyorum	5	20.8
Bazen sorun yaşıyorum	3	12.5
Bazı ailelerin çalışmalara çok sık katılmak istemesi	3	12.5
Ailelerin çalışmalara katılmak istememesi	2	8.3
Ailelerin çocukla birlikte yapması gereken çalışmayı tek başına yapması	2	8.3
Toplam	24	100.0

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerden bazılarının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta herhangi bir sorun yaşamadıkları (f=5), bazı öğretmenlerin ara sıra sorun yaşadıkları (f=3), sorun yaşayanların en çok ailelerin yetersiz bilgi ve beceriye sahip olması nedeniyle (f=5), bazı ailelerin çalışmalara çok sık katılmak istemesi (f=3), bazılarının ise çalışmalara katılmak istememesi (f=2), bazı ailelerin ise çalışmayı çocukla birlikte yapma yerine tek başına yapmaları nedeniyle sorun yaşadıkları görülmektedir (f=2). Ailelerin yetersizliğinin bir nedeni olarak ailelerin okuma yazma bilmemesi gösterilmiştir (f=4).

Bazı ailelerin çalışmalara sık katılmak istemesi veya katılmak istememesini sorun olarak değerlendiren bir öğretmenin (Ö8) görüşü şu şekildedir: "Bazı velilerin ısrarla bu çalışmalardan fazla fazla istedikleri, bazılarının ise hiç istemediğini gözlemledim. Velilere bu konunun önemi anlatılmalı, fazla olunca da yorucu olduğu açıklanmalıdır." Diğer bir öğretmen ise (Ö9), "Bazı aileler eğitim-öğretim etkinliklerine seyerek katılmakta fakat bazı aileler bu konuda ilgisiz ve çekingen davranmakta ve bu da öğretmenin işini zorlaştırmaktadır."

Herhangi bir sorun yaşamadığını belirten bir öğretmen ise düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir: "Hiç bir sorunla karşılaşmadım. Ellerinden geldiğince faydalı olmaya çalışıyorlar."

Öğretmenlerden bazılarının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunların kaynağı olarak ailelerin yetersizliği ve okuma yazma bilmemeleri olduğunu belirten bir öğretmenin görüşü şu şekildedir (Ö2): "Çok yeterli olmadığını düşünüyorum. Çünkü çoğu velilerimizin özellikle annelerin çoğu okuma yazma bilmiyor."

Bu bulgular öğretmenlerin çocukları okuma yazmaya hazırlama açısından istekli olduklarını, ancak ebeveynlerin bu konuda desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Aileler çocuklarının okuma yazmaya hazırlık becerilerini nasıl desteklemeleri gerektiği konusunda desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Ailelere yönelik okuma yazmaya hazırlık programları, ailelerin ihtiyaçlarını karşılama, tutum ve davranışlarını olumlu etkileyerek çocuklarına günlük yaşamda çeşitli ve etkili fırsatlar yaratmalarına olanak sağlama açısından etkilidir (Özen-Altunkaynak, 2014, 5).

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlar açısından sundukları çözüm önerilerine ilişkin bulgular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerilerine dair frekans ve yüzde değerleri

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği		
sağlamakta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri	f	%
Aileler bilgilendirilmeli ve gerektiğinde destek olunmalıdır	8	38.1
Aileler teşvik edilmelidir	4	19.0
Ailelerin yapabileceği düzeyde destek istenmelidir	3	14.3
Çocukların gelişim düzeyine ve ilgisine uygun çalışmalar yaptırılmalıdır	2	9.5
Ailelere hümanist bir yaklaşımla yaklaşılmalıdır	1	4.8
Öğretmen yeterli bilgi ve ilgiye sahip olmalı, fırsat sunmalıdır	1	4.8
Aile katılımıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırılmamalıdır	2	9.5
Toplam	21	100.0

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakla karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri arasından en çok kodlanan madde "ailelerin bilgilendirilmeli ve gerektiğinde destek olunmalıdır" olmuştur (f=8). Bunun yanı sıra öğretmenler ailelerin teşvik edilmesi (f=4), aillerin yapabileceği düzeyde destek istenmesi (f=3), çocukların gelişim düzeyine ve ilgilerine uygun çalışmalar yaptırılması (f=2), ailelere hümanist bir yaklaşımda bulunulması (f=1), öğretmenlerin yeterli bilgi ve ilgiye sahip olması ve fırsatlar sunması (f=1), aile katılımıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırılmaması (f=1) şeklinde çözüm önerileri sunmuşlardır.

Ailelerin bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi gerektiğini düşünen bir öğretmen görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: "Nitelikli vakit geçirmeye yönelik daha fazla bilgi verilebilir, teşvik edilebilir ve sorumluluklarını yerine getirmeleri olumlu pekiştiricilerle desteklenebilir."

Bir öğretmenin konuyla ilgili görüşünü şu şekilde ifade etmiştir (Ö10): "%20'lik kısım yönergeyi yanlış anlamakta, çocuk yerine kendisi çalışmayı yapmaktadır. Aile ile bire bir görüşüp bilgilendirmeye çalışıyorum."

Aile katılımıyla okuma yazmaya hazırlık çalışması yaptırılmaması gerektiğini düşünen öğretmenin (Ö15) ifadesi ise şu şekildedir: "Okuma yazmaya hazırlık belli bir akademik bilgi çerçevesinde yapılabileceğinden, aile katılımı etkinlikleri içerisinde yer verilmemelidir." Bu öğretmenin okuma yazmaya hazırlık çalışmaları kapsamı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Elde edilen bu bulgular literatürle örtüşmekte olup öncelikle çocukların yanı sıra ailelerin de desteklenmesi gerekmektedir. Özen-Altınkaynak (2014), okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim özelliklerine, ailelerin ve çocukların ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine, okul öncesi eğitim ve ilkökul programlarına uygun, ailelere yönelik bir okuma yazmaya hazırlık programının geliştirilmesi; bu programın ailelerin okuma yazmaya hazırlık konusundaki görüşleri ve uygulamaları ile çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerine etkisinin belirlenmesi amacıyla ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanarak bir araştırma yürütmüştür. Deney grubunu Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programı'na katılan aileler ve çocukları, kontrol grubunu bu programa katılmayan aileler ve çocukları oluşturmuş ve eğitim programı 23 oturum olarak yürütülmüştür. Araştırmanın verileri aile ve çocuk boyutlarında ayrı ayrı elde edilmiş olup aile boyutunda "Okuma Yazmaya Hazırlık Sürecine İlişkin Aile Görüşleri Ölçeği" ve "Okuma Yazmaya Hazırlık Sürecinde Aile Uygulamaları Ölçeği" kullanılmıştır. Programın çocukların okuma yazmaya hazırlık becerileri üzerindeki etkisine ilişkin veriler elde etmek için; Fonolojik Farkındalık Ölçeği, Sözcük ve Yazı Farkındalığı Ölçeği, Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Becerileri Testi (TİFALDİ) ve Frostig Görsel Algı Testi kullanılmıştır. Bulgular kovaryans analizi ile değerlendirilmiştir. Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programının etkisinin uzun süreli olup olmadığını belirlemek amacıyla 4 ay sonra izleme testi yapılmıştır. Yapılan izleme testlerinin sonuçları t-testi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programının, ailelerin okuma yazmaya hazırlık sürecine ilişkin görüşleri ve uygulamaları üzerinde etkili olduğu, programın çocukların erken okuryazarlık becerilerini (ses farkındalığı, görsel algı, ifade edici ve alıcı dil, sözcük ve yazı farkındalığı) olumlu yönde etkilediği ve bu etkinin uzun süreli olduğu belirlenmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma okul öncesi eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımına ilişkin öğretmen görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımının gerekliliğine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde 21 öğretmenden 8'inin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında aile katılımını çok önemli bulduğu, 11'inin gerektiğinde aile katılımı sağlanması gerektiğini düşündüğü, 2'sinin ise aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını olumsuz etkilediğini düşündüğü belirlenmiştir.

Öğretmenlerin aile katılımının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına etkisi konusundaki görüşleri incelendiğinde aile katılımının öğrenilenleri pekiştirdiği (f=8), çocuğun akademik başarısının destekleyeceği (f=7), eğitimde sürekliliği sağlayacağı (f=4), kalıcı öğrenme sağlayacağı (f=2), çocuğun motivasyonunu artıracacağı (f=2), çocuğun özgüven duygusunu destekleyeceği (f=1), aile içi iletişimi geliştireceği (f=1), ailelerde okul öncesi eğitim farkındalığı yaratacağı (f=1), öğrenme hızını artıracacağı (f=1) belirlenmiştir.

Ailelerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında yeterliliklerine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde öğretmenlerin 8'inin aileleri yetersiz bulduğu, 6'sının bazılarını yetersiz bulduğu, 5'inin aileleri yeterli bulduğu, 2'sinin ise ilgisiz ve bilgisiz bulduğu belirlenmiştir.

Ailelerin aile katılımıyla evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarına ilişkin bulgular incelendiğinde öğretmenlerin evde yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarından en çok sayı ve işlem kavramı ile çizgi çalışmalarına (f=11) ve temel kavram çalışmalarına yer verdikleri görülmektedir (f=10). Bu çalışmaların yanı sıra öğretmenlerin şekil (f=7), renk (f=3) kavramına yönelik çalışmalara, eşleme gruplama çalışmalarına (f=3), dikkat ve hafıza çalışmalarına (f=2), sınıfta yapılanları tekrar çalışmalarına (f=2), zaman kavramı çalışmaları (f=1), boyama ve örüntü çalışmaları (f=1), hikaye anlatma ve tamamlama çalışmalarına (f=1) ve sesli harf tanıma çalışmasına (f=1) yer verdiği saptanmıştır.

Öğretmenlerin aile katılımıyla sınıfta veya okulda yapılması için yönlendirdikleri okuma yazmaya hazırlık çalışmalarından en çok temel kavram çalışmalarına (f=8), sayı ve işlem kavramı ile çalışmalara (f=7) ve çizgi çalışmalarına (f=5) yer verdikleri görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra öğretmenlerin renk (f=4), şekil (f=3) kavramına yönelik çalışmalara, eşleme gruplama çalışmalarına (f=3), artık materyal çalışmalarına, ebeveynlerin becerilerine yönelik çalışmalara (f=3), fen-doğa çalışmalarına (f=3), deney, inceleme, gözlem çalışmalarına (f=3), dikkat ve hafıza çalışmalarına (f=2), örüntü çalışmalarına (f=2), öğretmene yardım amaçlı çalışmalara (f=1), sınıfta okuma-anlatma çalışmalarına (f=1), sosyal beceri kazandırmaya yönelik çalışmalara (f=1) yer verdikleri belirlenmiştir. Bir öğretmen ise programda olmadığı halde sesli harf tanıtımına yönelik çalışma yaptığını bildirmiştir. 4 öğretmen ise aile katılımıyla hiç çalışma yapmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlara ilişkin bulgular incelendiğinde, öğretmenlerden bazılarının okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta herhangi bir sorun yaşamadıkları (f=5), bazı öğretmenlerin ara sıra sorun yaşadıkları (f=3), sorun yaşayanların en çok ailelerin yetersiz bilgi ve beceriye sahip olması nedeniyle (f=5), bazı ailelerin çalışmalara çok sık katılmak istemesi (f=3), bazılarının ise çalışmalara katılmak istememesi (f=2), bazı ailelerin

ise çalışmayı çocukla birlikte yapma yerine tek başına yapmaları nedeniyle sorun yaşadıkları belirlenmiştir (f=2). Ailelerin yetersizliğinin bir nedeni olarak ailelerin okuma yazma bilmemesi gösterilmiştir (f=4).

Öğretmenlerin okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında ailelerle işbirliği sağlamakta karşılaştıkları sorunlar açısından sundukları çözüm önerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde öğretmenlerin çözüm önerileri konusunda en çok kodladıkları madde "ailelerin bilgilendirilmeli ve gerektiğinde destek olunmalıdır" olmuştur (f=8). Bunun yanı sıra öğretmenler ailelerin teşvik edilmesi (f=4), aillerin yapabileceği düzeyde destek istenmesi (f=3), çocukların gelişim düzeyine ve ilgilerine uygun çalışmalar yaptırılması (f=2), ailelere hümanist bir yaklaşımda bulunulması (f=1), öğretmenlerin yeterli bilgi ve ilgiye sahip olması ve fırsatlar sunması (f=1), aile katılımıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırılmaması (f=1) şeklinde çözüm önerileri sundukları ortaya koyulmuştur.

Araştırmada ortaya konan sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara ve uygulayıcılara ve öğretmenlere yönelik olmak şu öneriler getirilmiştir:

Araştırmacılar;

Ailelere yönelik okuma yazmaya hazırlık programları geliştirilerek bu programların etkililiğine yönelik karşılaştırmalı araştırmalar gerçekleştirilebilirler.

Aile katılımıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yürütülerek çocukların okuma yazmaya hazırlık düzeyleri incelenebilir.

Farklı sosyoekonomik düzeylerdeki ailelere yönelik aile katılım çalışmalarıyla okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yürütülerek demografik özelliklerin ve sosyo ekonomik düzeyin çocukların okuma yazmaya hazır olma üzerindeki etkisi araştırılabilir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, bu doğrultuda görüşmeler yapılarak veriler ortaya konmuştur. Nitel araştırmanın yanı sıra çeşitli görüntü kayıtları alınarak ve uygulamalı aile katılımı okuma yazmaya hazırlık programı eşliğinde nicel araştırma yapılarak programın etkililiği saptanabilir veya daha az sayıda öğretmenle çalışılarak daha derinlemesine bilgi edilebilir.

Aynı araştırma çeşitli yaş grupları öğretmenleriyle karşılaştırmalı olarak yürütülebilir. Ayrıca öğretmenlerin okuma-yazmaya hazırlık etkinlik planları detaylı bir şekilde ele alınabileceği düşünülmektedir.

Uygulayıcılar ve öğretmenler;

Öğretmenlerin aile ile işbirliğini arttıracak stratejiler geliştirmeleri ve okuma yazmaya hazırlama konusunda ailelerden destek almaları önerilebilir.

Öğretmenlerin etkinliklerde aile katılımını özendirici çalışmalar yürütmesi, aileleri bilgilendirmesi önerilmektedir.

Öğretmenler okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ve aile katılımı konusunda hizmet içi eğitimlere katılmalıdır.

Üniversiteler okullarla işbirliği içerisinde olmalı, böylelikle teorik ve pratik bilgilerin birleştirilerek etkin çalışmalar yürütülmesi sağlanmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı eğitim programlarına ailelerin katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almalıdır.

KAYNAKÇA

- Akbaba-Altun, S., Şimşek-Çetin, Ö. ve Bay, D. N. (2014). Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 244-263.
- Arnas-Arnas, Y., Erden, Ş., Aslan, D., Cömertpay, B. (2003). Okul öncesi öğretmenlerin günlük programda yer verdikleri etkinlikler ve bu etkinliklerde kullandıkları yöntemler. G., Haktanır (Ed.) OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Bildiri Kitabı (ss. 435– 450) İstanbul: Ya-pa.
- Alisinanoğlu, F., Bay, D.N ve Şimşek, Ö. (2014). Okul öncesi eğitimde okul aile işbirliği ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 15 (1), 1-13.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 1-9.
- Brotman, L. M., Calzada, E., Huang, K.-Y., Kingston, S., Dawson-McClure, S., Kamboukos, D., and Petkova, E. (2011). Promoting effective parenting practices and preventing child behavior problems in school among ethnically diverse families from underserved, urban communities. *Child Development* 82(1), 258-276.
- Cömert, D. ve Erdem, E. (2011). *Erken Çocukluk Döneminde Aile Katılım Etkinlikleri*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions (second edition)*. London: Sage.
- Duran, E. (2009). *Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Jeynes, W. (2012). A meta-analysis of the efficacy of different types of parental Involvement programs for urban students. *Urban Education*, 47(4), 706-742. doi: 10.1177/0042085912445643
- Landis, J. R. & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- MEB., (2006). *36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- MEB., (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEGEP (2007). *Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*. Ankara.
- Miksic, M. Y. (2015). *Parent Involvement: Theory, Practice, and Head Start*. CUNY Institute for Education Policy (CIEP), At Roosevelt House, Spring 2015.
- Özcan, A. F. ve Özcan, A. O. (2016). İlk Okuma Yazma Öğrenmede Çocukların Yaşadıkları Güçlükler, Nedenleri ve Çözüm Önerileri: Nitel Bir Araştırma. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 69-103.
- Özen-Altınkaynak, Ş. (2014). *Aile Temelli Okuma Yazmaya Hazırlık Programının Çocukların Okuma Yazmaya Hazırlık Becerilerine Etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*

Polat-Unutkan, Ö. (2006). Okul Öncesinde İlköğretime Hazırlık. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Şimşek, Ö. (2011) 60- 72 aylık çocukların yazı farkındalığı ve yazmaya hazırlık becerilerinin gelişiminde okuma yazmaya hazırlık programının etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Tuğluk İ. H., Kök, M., Koçyiğit, S., Kaya, H. İ., Gençdoğan, B. (2008). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazma etkinliklerini uygulamaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 72- 81.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin.

SUMMARY

Introduction

Preschool education, which is very important for the development of the individual, is the most basic step of the education system. Various activities are organized in pre-school education to ensure that children are prepared to primary school and their development is supported. Cooperation with the family is essential in order to be able to talk about a qualified pre-school education and a healthy development. Research on children in the field of pre-primary education reveals that the positive effects of the development of children in programs that provide family participation are permanent. Participation in family education is necessary for family members to have an opinion on pre-school education and to support the consolidation of their work at home, thus ensuring continuity in education. Family participation in reading and writing preparations is very important in terms of children's first reading and writing and primary school preparation. Reading, writing and sound awareness can be created in children by preparing for literacy.

Purpose

The general goal of this study is to put forward teacher opinions on family participation in pre-school reading literacy preparations. The questions below are tried to be answered within the goal above:

1. What are the views of teachers on the effect of family participation on literacy readiness?
2. What are the opinions of the teachers on the competence of parents in their readiness to read and write?
3. What are the preparations for reading and writing that the teachers are directed to do at home with family participation?
4. What are the preparations for reading and writing that teachers have done in class and at school with family participation?
5. What are the problems involved in cooperating with family members in preparing for literacy?
6. What are the opinions of the teachers on the proposal of the solution to remove the problems that are encountered in cooperation with the families in preparations for literacy?

Method

This research is descriptive and is based on qualitative research techniques. This study falls into descriptive case studies from the general purpose case studies group. A total of 21 teachers who were selected from the schools in Çukurova, Sarıçam, Seyhan and Yüreğir districts in Adana province were selected as the study group. Considering the ease of access to identify participants in the study, the purposeful sampling variants were based on the "Analogous Sampling" approach. In the research, a general information form developed by the

researchers and a semi-structured interview form were used as data collection tools. In the general information form, questions about the teachers' gender, their professional seniority, the schools they graduated from, their educational status, and the schools they worked in were found. In the interview form, teachers' family involvement influences their preparation for reading and writing, their views on their competence in preparing families for reading and writing, their readiness for reading and writing in class and at school, which they guide for family involvement with family participation, their readiness to read and write, as well as questions on the proposal for a solution to remove problems. In order to increase the construct validity of the survey, interviews were held with the teachers in order to be able to observe at the same time as the individual opinion. The information that was transferred to the interview forms by the researchers was prepared with the opinion and approval of the interviewee. In order to ensure internal validity of the interview form, the interview form was presented to the views of three pre-school teachers and three field specialists. After the pilot interview with the three teachers except the participants, it was decided that it was appropriate and applied. As the interview form was developed in order to increase the internal validity of the research, the conceptual framework about the subject was formed as a result of examining the literature in the related field. The majority of the findings were given directly, and a lecturer who was experienced in the research and qualitative research on the data obtained from the interviews separately coded and the consistency ratio was calculated by comparing the coding. The arithmetic average of the Cohen kappa coefficient of the final consistency calculation was .84. This situation has revealed that experts show high level of agreement. The collected data were analyzed by descriptive analysis method.

Findings and Discussion

According to the results of the research, teachers think that family involvement is important in their readiness to read and write. It has been stated that family involvement will promote the academic success of the child, provide continuity in the education, provide permanent learning, increase the motivation of the child, support the child's self-esteem, develop communication within the family, raise awareness of pre-school education and increase the speed of learning. It was also found that the teachers found that babies were inadequate for family participation. In addition, it has been found out that most of the preparatory studies for reading and writing which the teachers are directed to make with class participation in the class or at school, they mainly include basic concept studies, number and process concept studies and line studies. Cooperating with families in their readiness to read work, while some teachers did not have problems and some teachers were found to have various problems. Teachers were informed that their families should be informed and that they should be supported if necessary to resolve the problems they experienced.